O nouă traducere în limba română a Bibliei[1]. Reflecţii pe marginea Notelor

Alexandru GAFTON

The present paper is trying to observe the quotations and comments made by the translators in two Romanian contemporary versions of the Bible. The author outlines some of the most important difficulties that the translators of the Bible have had to face, only to reveal that the most recent Romanian version of the Bible (2013), provided by Alois Bulai and Eduard Pătraşcu, includes a vast repertoire of notes and comments that ultimately act for the benefit of the reader. This successful and competent translation also reveal the scientific pursuit that favoured the development of a rich and balanced critical apparatus.

Keywords: Bible translation, Romanian language, notes and comments.

Încă din etapa constituirii sale, creştinismul se prezintă ca o religie adresată maselor, dincolo de etnii şi de rase, de condiţia socio-culturală, economică, de gen ori de alt criteriu deosebitor. Esenţa şi forţa creştinismului au stat dintotdeauna în caracterul său public şi deschis, larga sa răspîndire teritorială şi adînca sa pătrundere în conştiinţe asigurîndu-i trăinicia şi vitalitatea, precum şi capacitatea de a clădi o mentalitate care a modelat două milenii de civilizaţie. Probabil că elementul cel mai important, aflat la baza factorilor convergenţi ce-au generat acest complex, a fost cuvîntul. Acela care exprima o doctrină sub forma unei poveşti ce putea genera un mod de a gîndi, şi din care decurgea o filosofie de viaţă. Un cuvînt fixat şi perenizat prin literă, un cuvînt repetat public şi aflat în continuă colaborare cu mişcătoarea realitate.

Acest cuvînt purtător de spirit şi dătător de impulsuri cognitive, morale şi comportamentale îşi are locul cel mai legitim în Biblie - o carte la îndemîna tuturor.

Dar Biblia este un text atît de variat încît cuprinde toate tipurile de text, toate genurile literare, toate stilurile ştiinţifice, elemente ale întregii cunoaşteri a umanităţii: afectiv-intuitive, istorico-empirice, ştiinţifice, mistice. În plus, ea ridică obstacole în calea traducătorului, începînd cu marea dilemă a urmării formei sau a căutării conceptului şi a spiritului purtate de acea formă, trecînd prin hăţişul anevoios dat de limbile care au participat la acest text şi de inexistenţa unui text de

[1] *Biblia*, traducere, introduceri şi note de pr. Alois Bulai şi pr. Eduard Pătraşcu, Iaşi, 2013.

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

bază, se amplifică datorită dinamicii şi a relaţiilor interactive ale elementelor triadei limbă-gîndire-societate şi devin aproape insurmontabile atunci cînd traducătorul ar vrea să transleze textul aşa cum este, adică fără precizări de vreun fel (pe care să nu le conţină textul), fără variante, fără note, fără comentarii, fără un aparat interpretativ, explicativ, nuanţator. Biblia este un text ce înglobează cîteva mii de ani care se înşiră începînd de dinaintea apariţiei ei, curg de-a lungul perioadei elaborării ei şi, oricît de paradoxal ar părea, se continuă mult după apariţia ei.

Faptul că limbile moderne şi-au generat marile traduceri integrale ale textului abia în ultimele 500 de ani, iar limba română abia în ultima sută de ani nu reflectă doar decalajul dintre nivelul de dezvoltare al lingvisticii şi mersul impavid al religiei, ci şi diferenţele dintre nevoile ştiinţei şi cele ale credinţei. Creştinismul şi-a putut statornici tăria succesului său şi în lipsa accesului larg al indivizilor la text, în vreme ce lingvistica a reuşit cu greu să afle căile traducerii optime ale Bibliei. Probabil că acesta este şi motivul pentru care, oricît de laborioase şi de bine întocmite din punct de vedere traductologic, lingvistic şi filologic, traducerile obţin cu greu canonizarea. Chiar acest fapt, însă, arată că traducerile nu au neapărată nevoie să pătrundă în altar, ele împlinindu-şi lesne existenţa în spaţiul destinat vieţii de zi cu zi a credincioşilor de rînd.

*

După cîteva încercări cu rezultate rezonabile, limba română a produs, în anii noului mileniu, două traduceri. Privind lucrurile din perspectiva achiziţiilor şi a evoluţiilor culturale, traducerea Anania, din 2001, este una excepţională. Ca orice produs uman are, desigur, carenţe, inegalităţi şi slăbiciuni. Dar lucrul acesta nu se poate afirma decît privind la nivel de detaliu şi, eventual, din perspectiva cuiva care nu s-ar împovăra cu un travaliu de amploarea şi suflul cerute de un text de complexitatea celui biblic, sau nu ar imagina cerinţele şi căile unui astfel de efort. Concepţia de la baza traducerii şi soluţiile ce decurg de acolo, opţiunile traductologice, lingvistice, narative, dramatice poetice şi stilistice, interpretările şi ajutorul oferit cititorului, toate modalităţile de satisfacere a cerinţelor ce vin dinspre text şi dinspre cititor - fiecare cu reţeaua sa labirintică de constrîngeri - indică pe traducătorul cu profundă înţelegere a unui text avînd nelimitate resurse, traducător capabil de a da soluţii optime şi de a lua decizii echilibrate în situaţii în care orice decizie poate fi validă.

Cealaltă traducere, apărută în 2013, este de acelaşi rang, chiar dacă, prin concepţie şi prin rezultate, o depăşeşte pe cea dintîi. Ambele traduceri constituie un bun semn al maturităţii culturii române, conţinînd încorporarea, cernerea şi depăşirea unui efort valoros.

*

Nu putem descrie amănunţit aici toate calităţile şi elementele de forţă ale acestei traduceri, dar se pot reliefa anumite aspecte, desigur, înţelegînd că, nici în acest caz, concepţia, tehnicile şi soluţiile traducătorilor nu avut cum să ofere imposibilul: textul perfect. De asemenea, probabil că nici unul dintre elementele de concepţie nu este invenţia traducătorilor, cum nici toate soluţiile nu le pot fi atribuite integral.

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

Ceea ce, însă, aparţine traducătorilor este concepţia globală ce generează această constelaţie particulară de tehnici şi de soluţii puse în act, şuvoiul ideatic unitar dozat din care decurge şirul de opţiuni ce duce către această configuraţie unică.

Primul lucru de natură să confere echilibru mîinilor laicului ce ţine cartea deschisă îl constituie notele de subsol. Imensa bogăţie a notelor de subsol. În primul rînd, acestea îl asigură pe cititor că nu este singur cu textul, că traducătorul a deschis - cu binevoitoare disponibilitate şi competentă preocupare - un dialog cu cititorul. Varietatea şi multitudinea notelor decurge din supleţea cu care traducătorii se adaptează particularităţilor textului, cerinţelor traducerii şi nevoilor cititorului.

Deşi dotate cu o complexitate care decurge în mod firesc din aceea a textului, perspectivele de care se preocupă notele pot fi înmănuncheate.

O parte a lor ţine de componenta lingvistică şi traductologică a textului, o alta se referă la sfera conceptuală a acestuia, o alta oferă precizări şi explicaţii ale unor contexte şi obiceiuri antice. Aici apar etimoanele şi valorile paradigmatice şi sintagmatice ale cuvintelor, nuanţele de sens şi sensurile contextuale ale termenilor, explicaţii ale unor opţiuni de traducere, adesea cu prezentarea situaţiilor din textele-sursă, de autoritate şi conexe, indicaţii explicative în vederea corectei lecţionări a textului. Altele sînt precizări de ordin istorico-geografic, de arheologie biblică, însoţite de digresiuni lămuritoare asupra epocii şi mentalităţii, a culturii şi spiritualităţii antice din Orientul mijlociu şi asiat. Adesea, în acest cadru, cititorului i se prezintă interpretări, variante, posibilităţi, soluţii paralele, traducătorul declarîndu-şi astfel, şi asumîndu-şi totodată, limitele.

În felul acesta apar note precum cele de mai jos:

„iată, eu voi lovi cu broaşte în tot ţinutul tău!" (*Ex*. 7, 27): „Această plagă este potrivită pentru situaţia Egiptului datorită umidităţii şi inundaţiilor apelor Nilului. Broasca are un rol şi în mitologia egipteană ca încarnare a unei forţe care dă viaţa, în timp ce, în Israel, broasca nu avea nici o importanţă. Termenul nu apare decît aici şi în textele care se referă la această plagă (*Ps*. 78, 45;105, 30)"[2].

„pomul vieţii" (*Gen*. 2, 9): „Este comun în multe povestiri mitice din ambientul sumero-acadian. El indica vegetaţia cu care se hrăneau animalele şi oamenii, ba chiar şi zeii în sanctuarele lor. Întrucît zeii nu mureau, acest arbore ar putea să se refere la o hrană a nemuririi"[3].

[2] În B 2001, secvenţa face parte din versetul al doilea al capului următor. Nota autorului traducerii nu se referă la conţinut, dar este importantă deoarece explică opţiunea de a rămîne în rînd cu ediţiile româneşti precedente, deşi se pare că opţiunea aceasta nu este una liberă, ci o constrîngere asumată: „Într'o seamă de texte ebraice, ca şi în unele versiuni ale Septuagintei (inclusiv ediţia Alfred Rahlfs), următoarele patru versete îi aparţin capitolului 7, cu numerotarea 26, 27, 28, 29. Pentru concordanţa cu principalele ediţii româneşti de pînă acum, versiunea de faţă păstrează ordinea acestora".

[3] Nota din B 2001 doar încearcă să descifreze sintagma pentru cititor: „pomul vieţii, simbol al nemuririi."

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

„Dușmănie voi pune între tine şi femeie, între *descendenţa* ta şi *descendenţa* ei. ***Acesta*** îţi va zdrobi capul” (*Gen*. 3, 15):

„Termenul *zera*[c] în mod obişnuit se referă la descendenţa pe linie bărbătească (*Gen*. 21, 13; 15, 3-4), dar cuvîntul poate să desemneze şi o descendenţă spirituală, de exemplu, discipolii unui profet (*Is*. 53, 10). Cînd este vorba despre şarpe, sensul nu poate fi decît: «descendenţă rea, nelegiuită». Termenul este folosit în context mesianic: mîntuirea va fi încredinţată «descendentului» lui Abraham (*Gen*. 12, 7), apoi a celui al lui David (*2Sam* 7, 12-15). Sfîntul Paul îl va identifica pe acest descendent cu persoana lui Cristos (*Gal*. 3, 19)”.

„LXX traduce acest pronume cu masculinul «autos» (acesta), care nu se acordă în limba greacă cu nici un element din fraza precedentă (*femeie* - genul gramatical feminin - ori *descendenţă* - genul gramatical neutru). În felul acesta, s-a creat posibilitatea interpretării textului în cheie mesianică: învingătorul şarpelui va fi un descendent precis al femeii”[4].

O altă parte a notelor (legate de unele din cele ale primei categorii sau chiar contopite cu acelea) se referă la modalităţile de edificare a textului însuşi, văzut în relaţiile sale cu alte texte, atît sub aspect formal, cît şi sub cel al elementelor de conţinut. De aceea, situaţiilor în care cititorului i se prezintă lipsurile, adăugirile, variantele textului, formele literale sau, invers, echivalenţii, li se adaugă cele în care se compară texte antice, se menţionează posibilele surse ale *Bibliei* - în acel loc - (adesea cu citări pe larg ale soluţiilor altor versiuni-sursă), se fac felurite observaţii asupra textului - văzut cu ochii filologului care priveşte la construcţia şi la limba textului, la aşezarea elementelor de conţinut, la coerenţa internă a textului abia apoi extrăgînd concluzii asupra textului (*Ier*. 10).

Elementele de istorie a textului sînt foarte explicite uneori:

sub *1I*, 5, 7: „Începînd din sec. al IV-lea, s-a introdus aici următorul text (cunoscut sub numele de «Coma lui Ioan»): «în cer: Tatăl, Cuvîntul şi Duhul Sfînt, şi aceştia trei sînt una; şi sînt trei cei care dau mărturie pe pămînt». În Vg, această adăugire a rămas pînă în 1969.

[4] În B 2001, merge de la descifrarea sensului simbolic la interpretarea în cheie exegetică. De data aceasta, opţiunea traducătorului este liberă. Ea ilustrează puternica prezenţă a căii exegetice, care apare şi în Introduceri, şi la nivelul traducerii, şi în Note: „Lupta dintre om (specia generată de Eva) şi diavol (al cărui simbol este şarpele - vezi Ap. 20, 20). Textul grecesc foloseşte verbul **teréo** = a pândi, a urmări, a se ţine după, a supraveghea - ceea ce ar sugera o luptă infinită şi nedecisă, spre deosebire de Textul Ebraic care e mai concludent. În schimb, Septuaginta înceăe fraza prin pronumele personal masculin **autós** = El (sau Acela), implicându-l şi în segmentul al doilea (**autoū** = al Lui), ceea ce face din acest verset un text profetic, referitor la Mesia, descendent trupesc al Evei şi Fiul Mariei (Eva cea nouă). În paralel, Vulgata începe fraza prin pronumele personal feminin **ipsa** (ea), interpretat de exegeţi ca referindu-se la Fecioara Maria. Fie că versetul are o dimensiune hristologică (Septuaginta), fie una mariologică (Vulgata), tradiţia exegetică a Bisericii l-a supranumit **Protoevanghelia**, întâia deschidere a speranţei pentru mântuirea celui căzut”.

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

Dar în textul grec revizuit al *Noului Testament*, acest text a fost exclus pentru că nu apare în cele mai vechi manuscrise. Şi NVg, ediţia a II-a (1986), îl exclude”[5].

„Şi a zis Dumnezeu: «Să fie luminători pe firmamentul cerului»” (Gen., 1, 14): „LXX adaugă: ca să lumineze pământul”, iar în B 2001, unde apare: Şi a zis Dumnezeu: „Să fie ’ntru tăria cerului luminători care să lumineze pământul” explică: „Sintagma «care să lumineze pământul» (literal: «spre luminare pe pământ») se află numai în Septuaginta”.

Sub titlul „O altă relatare a chemării lui Moise” (*Ex*. 6, 2-13): „*Ex*. 3, 4 au prezentat prima relatare a chemării lui Moise după tradiţiile elohistă şi iahvistă. După eşecul lui Moise din cap. 5 este prezentată o a doua relatare a chemării *Ex*., 6, 2-7, 7) care aparţine tradiţiei sacerdotale. Textul, într-un stil deosebit de solemn, prezintă marile etape ale mîntuirii (de la alegerea lui Abraham pînă la posedarea ţării promise - cf. *Dt*. 26, 5-10; *Ios*. 24, 2-13). Revelarea numelui divin este plasată în Egipt şi numele de Domnul (cf. *Ex*. 3, 13 este înlocuit de «*ʾēl šadday*» = Dumnezeul Atotputernic) folosit de patriarhi”.

Alte note încheagă textul comparînd personajele şi întîmplările sub aspectul modalităţilor de construcţie şi existenţă ale acestora în întregul text (*Tob*, 11, 3). În *Epistole* traducătorii arată cititorului exersat în alte direcţii felul în care se constituie creştinismul ca filosofie şi concepţie de viaţă - uneori prin lupte cu alte secte contemporane, dar şi între indivizi şi facţiuni -, iar în *Psalmi*, apar adesea note care, ceva mai mult decît în alte locuri, precizează formele literale sau explică sensurile reale şi valorile poetice ale termenilor, în contextul epocii şi al spiritualităţii acelei lumi.

Stilul notelor poate fi dominat de rigori ale descrierii ştiinţifice, indiferent de aparentele cerinţe de conţinut:

(*Gen*. 3): „În v. 9-13, Domnul intervine ca un judecător în cadrul unui proces. Stabileşte responsabilităţile, îi interoghează pe vinovaţi şi stabileşte sancţiunile. Relatarea face să se înţeleagă faptul că Dumnezeu nu este dezinteresat de om şi nu-l abandonează în mîinile celui care l-a sedus. Bărbatul, la fel ca şi femeia, aruncă responsabilitatea a ceea ce s-a întîmplat asupra altuia, în ultimă instanţă asupra lui Dumnezeu. Şarpele nu este interogat cu privire la responsabilitatea lui pentru că numai bărbatul şi femeia sînt răspunzători de ceea ce s-a întîmplat. Răul nu este o fatalitate, ci o decizie eronată a libertăţii omului. Şarpele ar trebui să explice de ce a venit cu ispita, însă acest lucru nu se întîmplă. Originea răului rămîne fără răspuns, chiar dacă manifestarea lui este evidentă”.

„Şarpele era cel mai viclean” (*Gen.* 3, 1): „şarpele apare aici ca o fiinţă în spatele căreia se află duşmanul prin excelenţă al omului, în care *Cartea înţelepciunii* şi, mai apoi, *Noul Testament* şi toată tradiţia creştină, au recunoscut Diavolul (cf. *Iob* 1, 6). Este aici o

[5] În B 2001, versiune care înglobează coma lui Ioan, acest lucru nu este explicitat, doar o lămurire apărînd: „Textual: aceştia trei sunt (orientaţi) spre unul (şi acelaşi centru), dar cu ideea dinamică de intercomuniune”.

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

polemică împotriva mitologiei popoarelor învecinate, unde şarpele era considerat semn al fertilităţii în Canaan şi al puterii politice în Egipt. Este o simplă creatură şi nu o divinitate a vegetaţiei, un apărător al sanctuarelor şi al graniţelor, un simbol al vieţii, păzitor al ierbii dătătoare de viaţă, un mijloc pentru a ghici evenimentele viitoare şi pentru a practica magia neagră". „Termenul ebraic *ʿārûm* poate însemna: a) înţelept, abil, isteţ, prudent; b) şiret, viclean".

În sfîrşit, deşi textul conţine mii de note de zeci de feluri, deşi traducătorii se apleacă cu vizibilă deschidere către cititor, ei păstrează cumpătul dintre traducere şi interpretare (atît lingvistică, cît şi tematică, de sens), călăuziţi de respectul filologic pentru text şi litera lui, mai degrabă reticenţi faţă de traducerea exegetică, dar nu refractari la a îngloba cu măsură şi discernămînt acele elemente care, în fapt, constituie dezlegarea sensurilor reale pe care textul - resursa cu unică autoritate - le impune.

„Şi a făcut Dumnezeu cei doi luminători mari: luminătorul cel mare - ca să stăpînească ziua - şi luminătorul mic - ca să stăpînească noaptea - şi stelele". (*Gen*. 1, 16): „Autorul nu numeşte soarele şi luna, prezentîndu-le ca simple creaturi pentru a lumina ziua şi noaptea şi a marca timpul, ca polemică împotriva cultului idolatric ce li se aducea la popoarele vecine". (Exegeza valorificată aici este veche, posibil de dinaintea vremii la care a fost scris textul.)

„Şi a zis Dumnezeu: «Să-l facem pe om după chipul şi asemănarea noastră (...)». (*Gen*. 1, 26): „Acest plural poate indica deliberarea lui Dumnezeu împreună cu curtea cerească (îngerii - cf. *Gen*. 3,5.22: astfel a înţeles traducerea greacă a *Ps*. 8, 6 (urmată de Vg) reluată în *Evr*. 2, 7. Acest plural ar putea exprima maiestatea şi bogăţia interioară a lui Dumnezeu al cărui nume obişnuit în ebraică este o formă de plural („*ʾĕlōhîm*"). Sfinţii Părinţi au văzut insinuată aici realitatea Sfintei Treimi. Din punct de vedere gramatical s-ar putea înţelege ca *pluralis deliberationis* /cf. *Gen*. 11, 7-8; *Is*. 6, 8)". Cazul acesta prilejuieşte o notă şi în B 2001, redusă la dimensiunea exegetică: „Acesta nu este un plural al majestăţii, ci un plural gramatical autentic: Sfinţii Părinţi văd în el prima revelaţie scripturistică asupra persoanelor Sfintei Treimi".

De asemenea, ei nu corectează textul, din teama de a nu sminti pe nevolnicul cititor, însă nici nu îl lasă pe acesta lipsit de călăuză.

„Domnului i-a părut rău că l-a făcut pe om pe pămînt şi s-a mîhnit în inima lui" (*Gen*. 6, 6): „Un astfel de verset aminteşte că Dumnezeul *Vechiului Testament* nu este incapabil de a simţi durere, amărăciune şi regret. Definirea lui Dumnezeu ca «absolut impasibil» este doar o parte din adevăr".

„Şi Dumnezeu a binecuvîntat ziua a şaptea" (*Gen*. 2, 3): „Unele versiuni au: «în ziua a şasea» pentru a evita să se înţeleagă o lucrare a lui Dumnezeu în zi de sîmbătă. La popoarele semite, sîmbăta era ziua în care munca era nefastă şi interzisă. Revelaţia biblică

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

i-a dat o semnificaţie teologică: a) *Ex*. 23, 13 şi *Dt*. 5, 12-15 garantează odihna săptămînală a omului; b) în *Ex*. 20, 8-11, ziua a şaptea a sîmbetei evocă împlinirea creaţiei; c) în *Ex*. 31, 12-16, sîmbăta este semnul alianţei între Dumnezeu şi poporul său. *Evr*. 4, 1-11 revine asupra participării omului la odihna lui Dumnezeu de la sfîrşitul creaţiei. Sîmbăta nu este un spaţiu gol destinat lenei. Odihna biblică este un concret pozitiv care nu se reduce numai la absenţa oboselii. Ea este prin excelenţă simbolul comuniunii depline şi perfecte cu Dumnezeu. Cadrul săptămînii divine nu reprezintă succesiunea reală a lucrărilor lui Dumnezeu; această durată fictivă a creaţiei îi slujeşte autorului pentru a face din lucrarea divină modelul activităţii umane".

Atitudinea atît faţă de text cît şi faţă de mîna care îl scrie, rămîne obiectivă şi pur ştiinţifică:

„Aceasta este cartea generaţiilor lui Adam" (*Gen*. 5, 1): „Prin menţionarea cărţii genealogiilor (*tôlᵉḏōṯ*), documentul sacerdotal reia istorisirea de la *Gen*. 2, 4a şi vrea să umple intervalul dintre creaţie şi potop. Nu trebuie să căutăm aici o istorie în sensul modern al cuvîntului şi nici o cronologie. Numele sînt resturi din tradiţii vechi, unele sînt reluate din lista descendenţilor lui Cain".

Desigur, în anumite cazuri, apar accente, precum sub *Mt*., 19, unde, fiind vorba despre celibat şi adulter, traducătorii par orientaţi, dar cu multă fineţe şi, de înţeles; (mai dur pare Anania cu adulterul, el urmînd versiunile care fac adulterin şi pe cel care are relaţii cu o femeie lăsată de bărbat).

*

Deşi are parte de explicaţii, cititorul are şanse - cînd acest lucru este posibil, desigur - să se edifice doar prin text. În fapt, explicaţiile apar doar atunci cînd principala cale nu funcţionează, altminteri traducerea este cea mai bună. Cu alte cuvinte, nu de la note se pleacă, ci acestea urmează textului. Pe acesta îl ameliorează şi nuanţează notele şi glosele, ducîndu-i valenţele la nivele concrete sau abstracte, complexe, rafinate, revelatoare ale întregii bogăţii a textului şi a limbilor izvoarelor sale, dar mereu inteligibile. Urmarea literei poate crea dezechilibru, însă unul generator de impuls. În acest context, explicaţiile şi îndrumările devin proces de căutare a echilibrului, căutarea fiind cea care creează mişcarea ordonată şi rodnică, cea care dă viaţă şi prilej de a da rost existenţei.

Cititorul devine astfel alert, conştient, competent, învăţînd a se descurca prin complexa materie, căpătînd deprinderi critice, urmînd căile textului, trecînd dincolo de cuvintele şi de sensurile propriului univers lingvistic şi conceptual şi urcînd către modalităţi complexe de înţelegere a lumii.

Centrată pe cititor, dar armonizînd această miză cu cea formală, traducerea în discuţie nu extrage din glosocosmosul textului un cosmos imaginat de mintea umană şi închegat coerent pe principii doctrinare, ci doar caută cu onestitate să aducă la lumină un cosmos conceptual, spiritual, care decurge din decodarea lingvistică a încodării lingvistice. Versiunea se edifică prin utilizarea judicioasă şi critică - avînd mereu înainte respectul pentru cititor - a unor surse de prestigiu şi de

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)

încredere, folosite cu mult discernămînt. Perspectiva este filologică, erudită, morală, ecleziastă, fără accent pe hermeneză exegetică, aceea care desfăşoară o retorică al cărei ţel este de a reduce totul la un singur tip de înţelesuri, dînd impresia că le găseşte în text, cînd, de fapt, doar le pune acolo.

*

Se spune că Biblia este cea mai citită carte a umanităţii. Dar o recitim la nesfîrşit, o studiem şi, eventual, o urmăm, tocmai pentru că nu are o singură dimensiune, pentru că nu ne supune, ci ne luminează şi ne edifică. Această traducere se desfăşoară în acest spirit iluminist, oferind cunoaştere şi fundament hrănite de virtutea sincerităţii, tratînd fiinţa umană ca pe una capabilă de evoluţie, demnă de darul liberului arbitru - aşa cum a făcut-o Dumnezeu.

BDD-A3926 © 2014 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 44.203.58.132 (2024-03-29 00:42:49 UTC)